

Sveriges nordiska, europeiska och globala engagemang i en föränderlig värld

Alliansarbetsgruppen Sverige
på 2000-talet

Januari 2006

Allians för Sverige.
maktskifte06.se

Innehållsförteckning

Förord	3
Inledning	4
I. Svensk utrikes- och säkerhetspolitik i en globaliserad värld	5
Ett starkt Europa	6
Den fortsatta EU-utvidgningen.....	8
Närområdet.....	9
EU:s grannländer.....	11
II. Det globala ansvaret	13
EU:s globala roll	13
Sveriges roll inom krishantering	16
FN och internationell rätt	18
Internationell terrorism.....	20
Massförstörelsevapen.....	22
Frihandel	23
Utvecklingsbistånd.....	24
Globala miljö- och energifrågor	27
Säkerhetspolitikens grunder	29
Slutord.....	30

Förord

Detta är slutrapporten för en av de sex arbetsgrupper som partiledarna i

Allians för Sverige tillsatte hösten 2004 för att fördjupa vårt samarbete och utarbeta grunden för det valmanifest som presenteras inför höstens val.

Samtliga slutrapporter presenteras under januari och februari och kommer att diskuteras internt i samband med det konvent som äger rum i vår. Rapporterna är fristående och kommer att vara underlag för arbetet med Alliansens valmanifest, där de samlade politiska och ekonomiska prioriteringarna för en ny regering kommer att göras.

Arbetsgruppen för Sverige i världen på 2000-talet har bestått av riksdagsledamot Gunilla Carlsson (m), ordförande, europaparlamentarikerna Cecilia Malmström (fp) och Anders Wijkman (kd) samt riksdagsledamot Agne Hansson (c). Som huvudsekreterare har Nicola Clase tjänstgjort. Övriga deltagande tjänstemän har varit Kajsa Haag, Fredrik Leviner-Norberg och Lukas Forslund.

Partiledarnas direktiv från 2004 har legat till grund för arbetsgruppens inriktning av arbetet. Under året har arbetsgruppen sammanträtt vid ett flertal tillfällen. Vid några av dessa möten har oberoende experter deltagit för att ge synpunkter i olika frågor.

En gemensam studieresa företogs till Köpenhamn i februari år 2005. Arbetsgruppen har vidare genomfört tre seminarier. Det första handlade om internationella operationer, det andra om utvecklingssamarbete och det tredje om europapolitik. I samband med de två sistnämnda seminarierna presenterades gemensamma tankepapper.

Stockholm 2006-01-11

Gunilla Carlsson
Cecilia Malmström
Anders Wijkman
Agne Hansson

Inledning

Sverige ska föra en utrikespolitik som väcker respekt i omvärlden. Politiken ska vägledas av tydliga ambitioner och målsättningar. Behovet av förändring är stort eftersom dagens svenska utrikespolitik saknar både engagemang och en tydlig färdriktning. Resultatet är att Sverige inte har det inflytande inom utrikespolitikens område som vi skulle kunna ha. Viktig kompetens inom utrikesförvaltningen tas inte till vara och bristerna i ledarskap leder till en successiv försvagning av samma förvaltning. Det är hög tid att vända denna utveckling.

Alliansen vill söka sig bort från dagens färglösa utrikespolitik och istället driva viktiga frågor med full kraft. Det behövs ett nytt politiskt ledarskap som för en mer aktiv och engagerad utrikespolitik. Målsättningen är att Sverige bättre ska kunna bidra till att formulera förslag och sätta dagordningen för att främja ökad säkerhet, demokrati, frihet och välstånd i världen.

Alliansen vill se

- **en mer aktiv europapolitik**
- **ett östersjösamarbete med konkret innehåll**
- **en mer realistisk Rysslandspolitik**
- **ökat deltagande i internationella operationer**
- **ökad kvalitet inom biståndet**
- **ökad betoning på demokrati- och MR-frågor**
- **ett starkare och reformerat FN**
- **mer fokus på de globala energi- och miljöfrågorna**

För en sådan politik krävs en handlingskraftig diplomati, som både kännetecknas av väldefinierade intressen och tydligt formulerade målsättningar.

Utlandsmyndigheterna måste få tydliga signaler om svenska prioriteringar och kunna organisera sitt arbete därefter.

Att vara grundlig, saklig och kunna uppvisa kontinuitet är som regel grunden till internationellt inflytande. Det får inte råda tvivel om att svenska analyser och argument bygger på djupa kunskaper om omvärlden. En utrikes- och säkerhetspolitik som i allt flera sammanhang upplevs som defensiv - och som ofta inskränker sig till att säga ja eller nej till andras förslag - är inte god förvaltning av svenska intressen.

Det måste finnas kapacitet att tänka nytt och blicka framåt för att aktivt kunna bidra till att lösa internationella problem. Detta förutsätter en hög beredskap att investera tid, pengar och kraft på områden som har central betydelse för Sveriges framtid och för en fredlig och stabil utveckling i världen.

Ett tydligt och konstruktivt engagemang och bättre representation i internationella organisationer är en förutsättning för att kunna påverka. Det är också viktigt att säkra ett dynamiskt samspel mellan svenska bilaterala insatser, arbetet i internationella organisationer och i strategiska allianser.

Svensk utrikespolitik måste bli bättre på att ta till vara de revolutionerande teknologiska förändringar som möjliggör ett helt nytt och omedelbart informations- och kommunikationsutbyte mellan länder, men också mellan människor. Sverige måste också bättre kunna hjälpa svenskar som behöver stöd utomlands. Utrikesdepartementets ledning och organisation måste inte minst mot dessa krav ses över och förbättras. Ledningsstrukturerna måste bli tydligare för att organisationen ska kunna agera professionellt, inte minst i krissituationer.

Alliansen vill lägga grunden för ett nytt förhållningssätt, en gemensam plattform för en mer aktiv och engagerad utrikespolitik som ska präglas av tydliga värderingar och målsättningar. I detta dokument presenteras en rad viktiga prioriteringar som, enligt vår mening, bör ligga till grund för svensk utrikes- och säkerhetspolitik framöver.

I. Svensk utrikes- och säkerhetspolitik i en globaliserad värld

Globaliseringen innebär att det aldrig tidigare har funnits så många människor som har fått det så mycket bättre på så kort tid. Stora delar av världen präglas idag av ökad demokratisering, globalisering av ekonomin och en revolutionerande teknologisk utveckling. I en värld av snabba förändringar står mänskligheten inför nya möjligheter, men också inför nya hot. I en mer komplex värld går det inte alltid att tillämpa traditionella lösningar. Beredskap för det oväntade måste finnas.

Globaliseringen erbjuder en mer öppen värld och därmed nya möjligheter. Förutsättningarna för ekonomisk och social utveckling i många fattiga länder har radikalt förbättrats. Mer än tidigare knyts människor, men också länder närmare varandra genom ökad handel, turism och kommunikationer. Varje dag året runt befinner sig närmare en halv miljon svenskar utanför vårt lands gränser. Mer än någonsin tidigare är det genom internationellt samarbete som vi kan ta till vara nya möjligheter.

Sverige ska möta globaliseringen som en möjlighet, inte som ett hot. Samtidigt får vi inte blunda för utmaningarna. Globaliseringen leder till ökad konkurrens från omvärlden. Om Sverige ska kunna slå vakt om och utveckla välfärden i vid mening måste Sveriges konkurrenskraft säkerställas. Det gör vi bl.a. genom att skapa förutsättningar för en mer dynamisk ekonomi, i första hand genom högklassig utbildning och forskning samt ett gott näringslivsklimat.

Starka svenska företag gör att Sverige bidrar till den internationella välståndsutvecklingen och samtidigt till att de som bor i Sverige får det bättre. Sverige och svenskt ska bli ett varumärke som betyder förändringsvilja, förnyelse och kvalitet. Till utrikespolitikens kärna hör att främja svenska intressen i vår omvärld och att främja svenska företag för ökande handel och stigande välstånd. En öppen handelspolitik för tillväxt ger fler svenska företag bättre möjligheter på världsmarknaden. Sverige ska föra en internationell politik för öppna gränser, för ett Europa öppet mot sin omvärld och ett växande hållbart internationellt välstånd.

Sverige har samtidigt ett ansvar att aktivt verka för att de positiva effekter som globaliseringen för med sig verkligen kommer de fattigaste länderna till del. Fattigdom, förtryck och brist på egendom gör att många människor inte fullt ut kan leva ett värdigt liv.

I dagens globaliserade värld växer sig nya typer av hot starka. Hot som ofta är mer komplexa och svårförutsägbara. Det handlar om transnationella hot i form av internationell terrorism, massförstörelsevapen, organiserad brottslighet, miljöförstöring samt pandemier. Spridningen av hiv/aids utgör redan idag ett direkt hot mot ett antal länders framtida utveckling och stabilitet i både Afrika och Asien. Andra problem har att göra med den snabbt ökande efterfrågan på olika naturresurser, inte minst energi.

Den fortsatta utbredda fattigdomen i många regioner är ett stort problem – moraliskt, men också säkerhetsmässigt. Fattigdom, undersysselsättning och bristande demokrati i många regioner skapar ett starkt ökande migrationstryck. Det ligger i allas vårt intresse att med olika åtgärder medverka till att länderna i Nordafrika, Mellanöstern och utmed EU:s östliga gräns kan utveckla starka ekonomier och demokratiska styrelseskick för att den snabbt växande unga generationen i dessa länder ska erbjudas en bättre framtid.

Ett tryggt närområde, ett starkt europasamarbete och en stark transatlantisk länk är helt avgörande för svensk ekonomi och säkerhet. Det är framför allt genom EU-medlemskapet som Sverige kan påverka den globala dagordningen. Sverige ska också agera självständigt och i samverkan med andra. En positiv global utveckling förutsätter att Europa och USA har ett nära och förtroendefullt samarbete och en samsyn kring huvudfrågorna på den globala dagordningen. När så inte är fallet är förutsättningarna för en positiv utveckling i världen avsevärt mindre. Vikten av ett väl fungerande samspel mellan den nordisk-baltiska, europeiska, transatlantiska och globala dimensionen inom svensk utrikes- och säkerhetspolitik kan inte nog betonas.

Ett starkt Europa

Europa har aldrig tidigare varit så fritt, säkert och enat som det är idag. Sedan början av 2000-talet har Europa varit med om en Nato- och EU-utvidgning som skapat gynnsamma förutsättningar för den ekonomisk- och säkerhetspolitiska utvecklingen

på vår kontinent. Samtidigt har europasamarbetet de senaste tio åren fördjupats, bland annat genom att tolv medlemsländer har övergått till euron som valuta.

Alliansen hade gärna sett att det förslag till konstitutionellt fördrag som förhandlats fram också hade antagits. Efter nederlagen i folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna befinner sig EU vid ett vägskäl där det är avgörande hur unionen väljer att gå vidare. Den fortsatta utvidgningen förutsätter att ett nytt fördrag kommer på plats.

Det är viktigt att lära av erfarenheterna och använda de verktyg som står till förfogande för att ge samarbetet ny energi. EU kan åstadkomma mycket när samarbetet är baserat på en tydlig vision och klara mål, förenat med självförtroende, målmedvetenhet och politisk vilja.

Frankrikes och Nederländernas nej till förslaget om konstitutionellt fördrag medför att en genomgripande diskussion om inriktningen på det framtida EU i samtliga medlemsstater är nödvändig. Bredast möjliga samråd med medborgarna måste eftersträvas. Ordförandelandet Österrike förbereder nu det toppmöte i juni där resultatet av diskussionerna som förts i respektive land ska redovisas. Hittills har vi inte sett någon som helst ansats från regeringens sida till en breddning av EU-debatten i vårt land.

Det är viktigt att europadebatten handlar mer om samarbetets innehåll och mindre om processer och institutioner. Det är angeläget att fokusera på frågor som berör europeiska medborgares vardag. Det handlar om att diskutera frågor som ekonomisk tillväxt och välbefinnande, organiserad brottslighet, internationell terrorism, miljö och jordbrukspolitik ur ett europeiskt perspektiv. Vi får aldrig glömma att de som ursprungligen tog initiativet till europasamarbetet gjorde det i förvisningen om att det fanns så mycket mer som bara kunde göras, eller göras bättre, genom att arbeta tillsammans.

Alliansen vill ha ett smalare och vassare EU som koncentrerar sig på färre och genuint gränsöverskridande uppgifter. Turism, idrott och kultur är till exempel områden som i princip bör hanteras på nationell nivå. Alliansen vill också se en mer modern budget där den gemensamma jordbrukspolitiken genomgripande reformeras och där frågor som innovation, konkurrenskraft och utveckling samt EU:s roll i världen sätts i centrum.

Det svenska EU-medlemskapet har varit bra för Sverige. Samtidigt har regeringen varit dålig på att ta till vara de möjligheter som europasamarbetet erbjuder. Det är uppenbart att det finns betydande utrymme för Sverige att mera proaktivt driva frågor och presentera förslag inom EU-kretsen. Alliansen vill utnyttja dessa möjligheter. Det innebär att Sverige måste gå från ord till handling och aktivt bidra till att lösa de gemensamma problemen i Europa. Den dagliga ärendehanteringens får inte gå ut över den långsiktiga planeringen.

EU-utvidgningen har fått långtgående konsekvenser för Sveriges arbetsformer och tidigare alliansmönster inom det internationella samarbetet. De informella nätverken i EU-25-kretsen har vuxit i betydelse liksom förmågan att bygga strategiska allianser både i EU-kretsen och utanför. Med 25 länder runt rådsbordet väljer medlemsländerna i ökad utsträckning att förhandla på andra platser än i Bryssel. Därmed blir det viktigare att söka strategiska allianser med andra länder. Det bilaterala besöksutbytet ökar i betydelse, på såväl minister- som tjänstemannanivå.

Större kriser och katastrofer kräver ett fungerande samarbete på internationell nivå. Erfarenheterna från hanteringen av Tsunamikatastrofens konsekvenser visar vikten av en väl fungerande krishanteringsorganisation på det nationella planet, men också vikten av att EU:s medlemsländer kan bistå varandra och samverka på varje tänkbart sätt i en katastrof. Det kan exempelvis gälla räddnings- och sjukvårdsresurser, evakuering och konsulära uppgifter. Detta kräver en förstärkning av räddningstjänstsamarbetet och samarbetet mellan medlemsländernas utrikestjänster.

Prioriteringar

- **Alliansen vill verka för ett smalare och vassare EU som koncentrerar sig på färre frågor.**
- **Alliansen vill förbättra Sveriges förmåga att bygga strategiska allianser i kretsen av medlemsländer.**
- **Alliansen vill verka för att EU ska genomdriva nödvändiga reformer på det utrikes- och säkerhetspolitiska området.**
- **Alliansen vill verka för att EU:s budget får en mer modern utformning.**
- **Alliansen vill göra EU-frågorna till en del av vardagspolitiken och öka utbytet mellan riksdagsledamöter och europaparlamentariker.**
- **Alliansen vill bidra till att fördjupa EU-debatten bland medborgarna.**

Den fortsatta EU-utvidgningen

Den första maj år 2004 utvidgades EU med tio nya länder. Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar. Medlemskapsförhandlingarna har fungerat som motor i många länders reformprocesser och är ett utmärkt exempel på hur europasamarbetet kan användas för att främja frihet, fred, stabilitet och välfärd i Europa. Utvidgningen har även medfört ett ökat handels- och investeringsutbyte. Idag kan Alliansen konstatera att regeringens farhågor om ”social turism” visade sig vara fel. Det viktiga är nu att säkerställa att EU-utvidgningen och fördjupningen av europasamarbetet kan fortsätta så att en fortsatt positiv utveckling i Europa kan säkras.

EU:s beslut att inleda medlemskapsförhandlingar med Turkiet är historiskt. Det banar vägen för ett demokratiskt och marknadsekonomiskt Turkiet som efterlever rättsstatens principer. Det är en utveckling som ligger i hela Europas intresse. Det är

också positivt att medlemskapsförhandlingar inletts med Kroatien samt att Makedonien fått kandidatlandsstatus.

Även övriga länder på Balkan bör på sikt bli medlemmar i EU. Dessa länder behöver stöd för att kunna uppfylla medlemskapskriterierna. Hoppet om ett framtida EU-medlemskap är en viktig källa till ökad framtidstro och fungerar som drivkraft för fortsatt reformarbete. Det behövs som motvikt till de mörka krafter som inte vill se en fortsatt demokratisk utveckling på Balkan.

Ukraina och Vitryssland är idag EU:s nya grannar. När Rumänien blir medlemsland kommer även Moldavien att angränsa till EU. På sikt bör även Ukraina och Moldavien samt ett demokratiskt Vitryssland ha möjlighet att bli EU-medlemmar.

EU-utvidgningen är ett strategiskt verktyg för att utnyttja EU:s *soft power*. Fortsatt utvidgning ska gå hand i hand med fördjupning. Det är viktigt att inte definiera EU:s yttre och slutgiltiga gränser. EU ska vara ett dynamiskt samarbete som står öppet för europeiska länder som uppfyller medlemskriterierna. Det ska också vara ett samarbete som fungerar. Just därför är det så viktigt att unionen reformeras och att samarbetet koncentrerar sig på de verkligt gränsöverskridande frågorna där gemensamma beslut gör skillnad.

Prioriteringar

- **Alliansen vill verka för att EU:s utvidgning kan fortsätta.**
- **Alliansen vill att utvidgningen tydligare presenteras som ett av unionens främsta framgångsprojekt.**
- **Alliansen menar att länderna på Balkan liksom Ukraina, Moldavien och ett framtida demokratiskt Vitryssland på sikt bör ha möjlighet att bli medlemmar i EU.**

Närområdet

Närområdet är en viktig bas för Sveriges internationella agerande. De nordiska länderna har ett unikt kulturellt och politiskt samarbete som också tjänar som förebild för många andra länders regionala samarbete. Det nordisk-baltiska samarbetet är en styrka som Sverige i alla lägen ska värna om. Det finns goda förutsättningar att utveckla och förstärka samarbetet inte minst genom tätare samarbete mellan regeringarna.

Det är viktigt att göra östersjösamarbetet till en mer prioriterad fråga. Många östersjökonferenser har arrangerats, men uppföljningen har som regel brutit. Alliansen vill ge samarbetet konkret innehåll. Målsättningen bör vara att Östersjöregionen ska vara Europas starkaste tillväxtområde och fungera som en dynamisk region för ekonomiskt, kulturellt, miljömässigt och säkerhetspolitiskt

samarbete. Det kräver att samarbetet kring handel och företagande stärks och att gränshinder rivs för både människor, varor och tjänster. Sverige bör agera pådrivande för en växande nordisk-baltisk arbetsmarknad. Dessutom är en vidareutveckling av samarbetet kring miljöproblem, organiserad brottslighet och icke-spridning nödvändig. Detta görs med fördel genom att anpassa samarbetet inom befintliga samarbetsorgan till den nya verkligheten.

Genom målmedvetenhet och eget hårt arbete har de baltiska länderna intagit sin rättmätiga ställning som medlemmar i både EU och Nato. De har kunnat välja sin egen säkerhetspolitiska väg, vilket har stärkt säkerheten i vår region. Det har också lagt grunden för en mer dynamisk miljö i Östersjöområdet. Det är något som Sverige tillsammans med länderna runt Östersjön ska bygga vidare på.

Barentssamarbetet bör vidareutvecklas och förstärkas inte minst vad gäller gränsöverskridande frågor som handel, naturresurser och miljö men också kampen mot den organiserade brottsligheten.

Relationerna till Ryssland är en av huvudfrågorna inom europeisk säkerhetspolitik. Ryssland har en självskriven plats i ett östersjösamarbete mellan jämbördiga länder. Sverige och EU ska ha goda och bra relationer med Ryssland, men samtidigt kan vi inte blunda för att den demokratiska utvecklingen för närvarande går åt fel håll.

Hur ett framtida Ryssland kommer att se ut är svårt att förutse. Det ligger självklart i Europas intresse att främja ett stabilt och demokratiskt Ryssland som är fast förankrat i de europeiska samarbetsstrukturerna. Ska Ryssland integreras i Väst och uppnå en levnadsstandard, jämförbar med EU-ländernas, måste den ryska regeringen satsa mer på att bygga välbefinnande och stärka de demokratiska institutionerna. Alliansen vill verka för ett ökat utbyte mellan våra samhällen, inte minst på utbildnings- och kulturområdet samt frågor med anknytning till naturresurser och miljö. Här kan Sverige tjäna som föredöme i EU-kretsen.

Det är viktigt att Ryssland känner sig trygg inom sina egna gränser, men Sverige kan inte acceptera att Ryssland driver en politik som negativt påverkar utvecklingen i grannstaterna. Det gäller inte minst försöken att använda energileveranser som påtryckningsmedel. De omfattande övergreppen mot civilbefolkningen i Tjetjenien måste upphöra.

EU behöver en långsiktig strategi för samarbetet och relationerna med Ryssland. Sverige bör vara pådrivande för att EU skall utveckla en konsekvent och sammanhållen strategi mot Ryssland. Sveriges roll och uppgift i sammanhanget måste vara att förmå EU-länderna att inte bara behandla Ryssland som en jämbördig partner, utan också ställa högre krav på Ryssland som rättsstat samt att landet efterlever demokratiska principer och öppenhet. Målsättningen måste vara att knyta Ryssland till den europeiska säkerhetsarkitekturen och stärka den politiska dialogen om de mänskliga rättigheterna och demokrati med landet.

Höga oljepriser gynnar den ryska ekonomin, men riskerar att bidra till att nödvändiga reformer skjuts på framtiden. Om Ryssland ska kunna ta till vara sin potential i den globala ekonomin måste investeringsklimatet förbättras. Detta förutsätter inte minst att landet utvecklar mer öppna institutioner.

Vitryssland är Europas sista diktatur. Det är vår skyldighet att göra mer för att bryta landets isolering genom att öka stödet till det civila samhället och de demokratiska krafterna i landet. Alliansen välkomnar att EU-kommissionen har beslutat att upprätta en regional delegation i Minsk. Vikten av att öppna en svensk ambassad i den vitryska huvudstaden aktualiseras därmed ytterligare. Tillsammans med länder som Polen och Litauen bör Sverige kämpa för att Vitryssland ska hamna högre på EU:s dagordning. Inför årets presidentval måste Sverige och EU vara tydliga och pådrivande för att få tillstånd en internationell närvaro som kan övervaka att valen genomförs enligt internationella normer för öppna och fria val.

Prioriteringar

- **Alliansen vill stärka det nordisk-baltiska samarbetet ytterligare genom tätare kontakter/samarbete mellan regeringarna.**
- **Alliansen vill verka för att Ryssland knyts till den europeiska säkerhetsarkitekturen och att EU:s politiska dialog om de mänskliga rättigheterna och demokrati in landet stärks.**
- **Alliansen vill upprätta en svensk ambassad i Minsk i Vitryssland.**

EU:s grannländer

Sverige har ett ansvar för att bidra till fred och stabilitet i vår del av världen. Starka demokratier, väl fungerande marknadsekonomier och tillväxt i EU:s grannländer gynnar EU och dess medlemsländer ur både ett säkerhetspolitiskt och ekonomiskt perspektiv. Det är viktigt att EU:s grannskapspolitik utvecklas så att den kan bli ett intressant alternativ för de länder som inte kan eller vill bli medlemmar.

Grannskapspolitiken bör utformas såväl genom generellt samarbete som individuella program och bör framför allt inriktas på ökad ekonomisk integration och demokratiinsatser, men också med möjlighet till samarbete kring säkerhet och internationell brottslighet.

Ukrainas strategiska betydelse för vår del av Europa får inte underskattas. Sverige kan spela en nyckelroll för att säkra att EU:s relationer med Ukraina successivt stärks. Det handlar framför allt om att verka för att Ukraina så snart som möjligt ska ges medlemskapsperspektiv. Den positiva utveckling som inleddes i samband med den "orangea revolutionen" kan komma att avbrytas snabbare än man tror. Utmaningarna inför parlamentsvalet är många och det finns en stor fara med att relationen till vår granne i öst försummas av Sverige och EU.

Moldavien är ett av Europas fattigaste länder och ett bland de mest korrumperade länderna i världen. Landet splittras också av en olöst konflikt i utbrytarrepubliken Transdnistrien. Omfattande insatser för att bistå Moldavien att genomföra nödvändiga ekonomiska och politiska reformer måste vara av högsta prioritet i samarbetet med landet.

Mycket av den organiserade brottsligheten som även drabbat Sverige har sina rötter i öst. Det gäller vapen- och narkotikasmuggling och människohandel. Många av de hundratusentals kvinnor och barn som varje år utsätts för människohandel i världen kommer från Ryssland, Ukraina, Vitryssland och Moldavien.

Kaukasusregionen är ytterst instabil, och präglas sedan 15 år av tre olösta territoriella konflikter: Nagorno-Karabach i Azerbajdzjan, samt Abchasien och Sydossetien i Georgien. Utan en lösning av dessa allvarliga konflikter i EU:s närområde är förutsättningarna för att bygga stabila och demokratiska stater i Kaukasus små. Samtidigt växer regionens betydelse ur ett energiperspektiv. Det är genom denna region som olje- och gasledningar från Kaspiska havet når Svarta havet där det finns möjligheter till utskeppning eller till framtida ledningar till EU-länder.

Sveriges diplomatiska närvaro bör öka i Armenien, Azerbajdzjan och Georgien. Sverige bör ytterligare bistå länderna att hantera och om möjligt lösa de kvarvarande territoriella konflikterna i området för att bygga upp fungerande demokratiska institutioner och stödja ekonomiska reformer. Här finns gott om utrymme för EU att öka sitt deltagande i konflikthantering och konfliktlösning, samt att genomföra förebyggande krishanteringsinsatser. Det är angeläget att bidra till projekt som syftar till att minska mängden vapen i området och att främja dialogen mellan etniska grupper.

Barcelonaprocessen behöver ett nytt fokus för att säkerställa att processen verkligen kan göra konkreta och utlovade framsteg. Idag hämmas processen alltför mycket av bristen på positiv utveckling i fredsprocessen mellan israeler och palestinier, men tyvärr också av motsättningar mellan de deltagande länderna. Därtill har inte EU varit tillräckligt pådrivande vad gäller MR- och demokratifrågor i regionen.

De östra grannländerna bör ges ökad uppmärksamhet från EU:s sida. Regelbundna ministermöten och gemensamma parlamentariska sessioner bör utvecklas mellan EU och de östra grannländerna.

EU:s medlemsstater bär ett särskilt ansvar för att säkerställa en fredlig utveckling på Balkan. Om det är någonstans Europas trovärdighet ställs på spel så är det här. För bara tio år sedan stod regionen i lågor. Hundratusentals oskyldiga civila dödades och miljoner människor tvingades fly från sina hem. Hundratusentals flyktingar hamnade i Sverige.

På Balkan lärde vi i Sverige oss att om diplomati ska kunna fungera effektivt så måste den ibland backas upp med hot om våld. Alla kunde se priset av att inte reagera

direkt när brott mot mänskligheten pågick. Tio år efter massakern i Srebrenica där 8 000 muslimska män och pojkar dödades rör sig Bosnien nu långsamt mot försoning. Det är viktigt att medborgarna känner sig trygga med det politiska system som nu utvecklas och att politikerna avhåller sig från snäva etniska intressen och kritik mot det internationella samfundet. Deras uppgift måste istället vara att leda landet in i EU.

En varaktig lösning i Kosovofrågan måste garantera långsiktig regional stabilitet. Detta kräver att den kosovo-albanska majoriteten tydligt klargör att ett framtida Kosovo kommer att vara tolerant mot alla minoriteter som ser Kosovo som sitt hem. Om det internationella samfundet skulle misslyckas på nytt i Kosovo kommer Europa att få betala ett högt pris under decennier framöver. Sverige måste ha en tillräcklig truppnrvaro i Kosovo. De neddragningar som hittills gjorts har inte tagit hänsyn till den allvarliga situation som skulle kunna uppstå i samband med att statusfrågan får en lösning.

Prioriteringar

- **Alliansen vill säkerställa att EU:s grannskapspolitik utvecklas så att den kan bli ett intressant alternativ för de länder som inte kan eller vill bli medlemmar.**
- **Alliansen kommer att upprätta ett program för att stoppa människohandel och återanpassa kvinnor och barn som utsätts för människohandel till ett normalt liv i sina hemländer inom ramen för det nordisk-baltiska samarbetet och tillsammans med länder som Ryssland, Vitryssland, Ukraina och Moldavien.**
- **Alliansen vill inrätta ett sammanhållet utvecklingsprogram för de östra grannländerna.**
- **Alliansen vill öka Sveriges engagemang i Kosovo, bl a genom ökad svensk truppnrvaro.**

II. Det globala ansvaret

EU:s globala roll

Det är viktigt att EU kan agera mer kraftfullt och samordnat på den internationella scenen. EU måste mer effektivt kunna utnyttja de instrument som står till unionens förfogande. Det gäller handel, bistånd, politisk dialog, konfliktförebyggande, krishantering liksom rättsliga frågor för att främja demokrati, säkerhet, respekt för mänskliga rättigheter och hållbar utveckling i olika delar av världen. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken måste tydligare vägledas av gemensamma värderingar kring frihet, demokrati, säkerhet och de mänskliga rättigheterna.

Irakkonflikten innebar många påfrestningar för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) måste stärkas och bli mer effektiv. EU:s säkerhetsstrategi definierar europeisk säkerhetspolitik och borde ytterligare förstärkas. Hittills har GUSP förknippats med många goda avsikter, men tyvärr alltför få resultat.

En stark gemensam utrikes- och säkerhetspolitik tillsammans med en mer dynamisk ekonomisk utveckling bidrar till att EU i ökad utsträckning kan sätta den globala dagordningen. Den dag EU får en utrikesminister och en gemensam utrikestjänst kommer detta att kunna bidra till att stärka unionens kapacitet. Samtidigt får vi inte vara naiva och tro att EU alltid kan tala med en röst. Vad Sverige däremot kan sträva efter är en ökad användning av majoritetsomröstning inom utrikes- och säkerhetspolitiken samt att medlemsstaterna i ökad utsträckning kan använda sig av konstruktivt avstående istället för att välja att blockera beslut. Försvarsbudgeten ska fortsatt vara en nationell fråga.

Världen behöver USA för att utveckla goda lösningar på gemensamma utmaningar. Samtidigt behöver USA det internationella samfundet. När Europa och USA agerar tillsammans utifrån gemensamma värderingar om demokrati, marknadsekonomi och rättsstaten ökar möjligheterna att få genomslag. Det är viktigt att Sverige i sin dialog med USA betonar vikten av det multilaterala samarbetet, värnandet av den internationella rätten och respekten för de mänskliga rättigheterna.

Europa och USA är inte alltid överens kring medel och målsättningar t.ex. när det gäller inställningen till den Internationella brottmålsdomstolen och Kyotoprotokollet. EU-länderna måste vara tydliga med att det är genom internationella avtal som vi kan bidra till att lösa internationella problem. Det är viktigt att EU har en nära och tät dialog med USA.

Den största utmaningen för USA handlar om att kunna erkänna sin särskilda ställning som supermakt, och samtidigt använda denna makt på ett klokt sätt tillsammans med andra nationer. Därmed ökar förutsättningarna att skapa en världsordning som bygger på frihet, demokrati och värnandet av en internationell rättsordning.

Mellanösternkonflikten är en av vår tids stora tragedier. En fredlig lösning av konflikten är en förutsättning för att skapa långsiktig säkerhet och stabilitet i regionen. Kampen om territorier har varit en av grundorsakerna till dagens konflikt mellan israeler och palestinier. En framtida lösning måste bygga på en tvåstatslösning där båda sidor kan leva inom säkra och erkända gränser. Det israeliska tillbakadragandet från Gaza öppnar nya möjligheter att återuppta fredsprocessen. Från europeisk sida ska vi fortsätta vårt stöd till färdplanen och verka för en starkare amerikansk roll. Förhoppningen är att en palestinsk stat kommer att upprättas inom de närmaste åren. En sådan stat måste ha en fungerande ekonomisk och säkerhetspolitisk infrastruktur.

Detta kräver ett omfattande stöd från det internationella samfundet och inte minst EU, där det ställs tydliga krav på det palestinska ledarskapet om en fungerande demokrati som motverkar terrorism och är utan korruption och maktmissbruk. EU måste samtidigt kräva att israelerna drar sig tillbaka från ockuperat territorium och upphör med nya bosättningar.

Det är viktigt att det finns en bred strategi för demokratiseringsprocessen i Mellanöstern. Mellanöstern är en region som är utsatt för ett starkt förändringstryck med ökade krav på demokratiska reformer. Omvärldens och de egna medborgarnas krav på reformer i Mellanöstern skapar oro och motreaktioner hos det politiska ledarskapet. Mellanöstern är också den region som står för en stor del av världens energiförsörjning. Det gör att fred och stabilitet i regionen är en fråga som berör oss alla.

Det är naturligtvis en stor lättnad att Saddam Husseins regim har försvunnit, men samtidigt finns det starka krafter som motverkar en fredlig och demokratisk utveckling i Irak. Självordsattentat, kidnappningar och sabotage tillhör vardagen och drabbar i stor utsträckning civila irakier som vill delta i återuppbyggnaden av landet. Det senaste parlamentsvalet visar på en begynnande demokratisk utveckling i Irak. Det internationella samfundet måste tydligt understödja denna process.

FN borde ha förmåga att axla en större och tydligare roll i Irak för att bättre kunna bidra till en positiv utveckling i landet. Det är viktigt att också EU kan visa ett tydligare och mer konstruktivt politiskt engagemang för att bistå i återuppbyggnaden och demokratiseringsprocessen i Irak. Ingen har ett intresse av ett instabilt Irak. De svenska insatserna kan ytterligare förstärkas. Sverige bör åter öppna ambassaden i Bagdad samt främja ett ökat utbyte mellan Sverige och Irak.

Iran måste agera på ett ansvarsfullt sätt för att bidra till säkerhet och stabilitet i regionen. Det är därför ytterst allvarligt att den iranske presidenten uttalat upprepade hot mot Israel samt förnekat att Förintelsen ägt rum. Den iranska regimens hotfulla agerande mot grannländer måste fortsatt skarpt fördömas av det internationella samfundet. Vidare måste landet ge upp sina kärnvapenambitioner.

Sverige och EU bör stärka relationerna med Asien, däribland Kina och Indien, två av världens snabbast växande och dynamiska ekonomier. Vi bör föra en dialog med dessa länder liksom andra asiatiska länder och främja handel och investeringar i båda riktningar. Andra snabbväxande länder i världen med stor handelspotential är Brasilien och Mexiko.

Sverige bör särskilt utveckla sitt internationella samarbete på miljöområdet. Frågor om effektiv energianvändning och utvecklandet av alternativ till de fossila bränslena i länder som Kina och Indien kommer att vara centrala.

De allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna som pågår i Kina ska påtalas och fördömas. Relationerna mellan Kina och Taiwan måste hanteras på fredlig väg och varje hot om användning av militärt våld avvisas.

Prioriteringar

- **Alliansen vill verka för att EU agerar mer kraftfullt på den internationella scenen och mer effektivt utnyttjar de instrument som står till unionens förfogande.**
- **Alliansen vill verka för att gemensamt med USA säkerställa att det multilaterala samarbetet prioriteras samt respekten för internationell rätt.**
- **Alliansen vill att Sverige aktivt bidrar till att utforma en bred strategi för demokratiseringsprocessen i Mellanöstern.**
- **Alliansen vill se en tydligare roll för FN för Irak.**
- **Alliansen vill att Sverige och EU stärker relationerna med Asien, däribland Kina och Indien.**

Sveriges roll inom krishantering

Idag pågår närmare 70 väpnade konflikter runt om i världen. Av dessa är en majoritet interna konflikter. Många av konflikterna utspelar sig på den afrikanska kontinenten. Miljoner civila har under de senaste tio åren dödats i olika inbördeskrig eller regionala konflikter och de överlevande har tvingats att leva i misär och djup fattigdom.

I början av 1990-talet deltog Sverige med två bataljoner på Balkan, vilket motsvarade ca 1 500 man. Tio år senare har siffran för det svenska deltagandet sjunkit till drygt hälften. Detta trots att det finns ett växande behov av internationella insatser på olika håll i världen och efterfrågan från FN, EU och Nato på Sveriges medverkan aldrig har varit större.

Sverige har ett ansvar att bidra till frihet, fred och välståndsutveckling i konflikttrabbade och fattiga länder. För Sverige är detta en moralisk fråga som handlar om att stödja utsatta människor. Majoriteten av offren i dagens konflikter utgörs av civilbefolkningen och då ofta kvinnor och barn. Utan säkerhet och stabilitet kan välståndsutveckling omöjligt nås. Fred och säkerhet i vårt närområde och i andra delar av världen medför dessutom ett säkerhetspolitiskt plus då det ökar Sveriges egen säkerhet. Att Sverige så kraftigt skurit ned det svenska engagemanget i internationella operationer har fått betydande konsekvenser. Mindre enheter som är geografiskt spridda på många håll i världen betyder att säkerheten för de svenska soldaterna blir sämre. Det innebär också att kostnaderna för varje utsänd soldat blir väsentligt högre. Sveriges möjlighet att få nyckelposter i internationella sammanhang har minskat väsentligt eftersom vi har ytterst få personer med erfarenhet av att leda

större militära enheter utomlands. Detta innebär i sin tur att det svenska inflytandet successivt minskar.

Inom de fredsfrämjande insatserna tyder mycket på att närvaron av kvinnor har en positiv effekt på fredsprocessen. Det har visat sig att kvinnors närvaro i konfliktdrabbade områden ofta bidrar till förtroendefyllda, stabila relationer med lokalbefolkningen och inverkar positivt i demokratibygandet.

Det behövs krafttag för att säkerställa att den svenska ambitionsnivån kan höjas. Målet bör vara att Sverige skall ha 2000 kvinnor och män i utlandstjänst. Det svenska ledningsansvaret för en nordisk-baltisk stridsgrupp inom EU kommer att ställa betydande krav på oss. Målsättningen är att stridsgruppen med 10 dagars varsel ska kunna sätta in 1 500 man i fredsfrämjande insatser. Detta förutsätter att Sverige verkligen har reell kapacitet samt att finansieringsfrågan är löst.

Svenska soldater har ett grundmurat gott rykte om sig inom fredsfrämjande verksamhet. Detta är något Sverige bör bygga vidare på. Men Sveriges framtida relevans kommer att vara avhängigt hur väl vi klarar att anpassa oss till de nya förutsättningar och krav som ställs på svenskt deltagande i internationella operationer. Då måste retorik och handling gå hand i hand. Så är det inte idag. Det krävs nu en nationell strategi som fastlägger hur Sverige ska kunna stärka sin roll inom internationella operationer. Följande utgångspunkter borde ingå i en sådan strategi.

1. Det är viktigt att göra tydliga prioriteringar kring var Sverige ska delta med trupp.
2. Svensk trupp måste snabbt kunna vara på plats i internationella krishärdar och visa uthållighet på plats.
3. Förstärkningar måste snabbt kunna komma på plats om så krävs.
4. Svensk trupp måste ha rätt utbildning och utrustning för de allt farligare uppdragen som väntar utomlands.
5. Personalförsörjningssystemen måste reformeras för att säkerställa att försvarsmakten kan rekrytera kvalificerad personal till olika insatser.

Men krishantering handlar inte bara om militära uppgifter. Det måste till stånd en bättre samverkan mellan civila och militära insatser. Om stabilitet och normalisering i ett konfliktområde ska kunna uppnås måste vissa grundläggande förutsättningar som vatten, elektricitet, transporter, poliser och administration vara på plats. Förbättring av den ekonomiska och sociala situationen måste gå hand i hand med en förbättrad säkerhetssituation för att civilbefolkningen ska kunna känna hopp inför framtiden.

Prioriteringar

- **Alliansen vill upprätta en nationell strategi för internationella insatser**
- **Alliansen anser att antalet svenskar i internationella operationer bör öka från 800 till 2000 man.**
- **Alliansen vill se en närmare koppling mellan civila och militära insatser.**

FN och internationell rätt

I sextio år har FN arbetat för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Det råder ingen tvekan om att FN behövs som forum för dialog om globala frågor. Men FN behöver förbättras och förstärkas. Sverige måste aktivt bidra till denna process. Detta förutsätter en tydligare svensk röst i FN-samarbetet, inte minst kring nedrustning och ickespridning.

En av de främsta utmaningarna för FN är att säkerställa att människor kan leva i fred med varandra i enlighet med demokratins och rättsstatens principer. Stater måste kunna lösa konflikter med varandra på ett fredligt sätt och personer som begår krigsförbrytelser, terrorhandlingar eller deltar i etnisk rensning måste ställas inför rätta.

FN kan aldrig bli starkare än vad medlemsstaterna låter det bli. Det är inte heller det enda säkerhetspolitiska instrument som finns att tillgå. Regionala organisationer som EU, Nato, OSSE och AU tar ett allt större säkerhetspolitiskt ansvar i olika konflikthärddar. FN kan inte heller förväntas ha svar på alla dagens säkerhetspolitiska frågor, men är likväl nödvändigt. FN har framför allt stor betydelse för att ge samling och legitimitet kring gemensamt agerande.

FN behöver reformeras. Utfallet vid FN-toppmötet i september var i många fall en besvikelse och kräver fortsatta ansträngningar för att föra reformarbetet vidare. Den största besvikelsen var att nedrustning och ickespridning inte nämndes med ett enda ord i slutdokumentet. De etablerade kärnvapenländernas vilja att uppfylla löften om nedrustning visade sig vara begränsad. Det finns sålunda inte någon utstakad strategi för hur mängden kärnvapen i världen ska minska.

En annan fråga som hanterades på ett otillfredsställande sätt handlade om FN:s roll för att främja de mänskliga rättigheterna. En av de största bristerna med den tidigare MR-kommissionen var att det inte fanns några demokratikrav för medlemsländerna. Detta har medfört att några av världens mest brutala regimer har varit representerade i MR-kommissionen. Det är av yttersta vikt att Sverige och andra stater som starkt värnar om de mänskliga rättigheterna arbetar hårt för att försäkra att det nya MR-rådet också leder till en verklig förändring.

Det är positivt att medlemsstaterna vid toppmötet kunde enas om det internationella samfundets skyldighet att skydda civilbefolkningen mot övergrepp (*responsibility to*

protect), fördömande av terrorism i alla former och inrättandet av en fredsbyggande kommission. Alliansen välkomnar också att FN:s generalsekreterare fått klartecken att fortsätta reformeringen av FN:s interna organisation.

Sverige bör ha höga, men inte orealistiska förväntningar på vad FN kan åstadkomma. Sverige måste kunna vara kritiskt när FN inte klarar sina uppgifter, är ineffektivt, eller när korruption förekommer. Sverige måste motverka konkurrens mellan olika FN-organ, verka för mer transparenta former för chefsrekrytering inom FN-systemet och bidra till en mindre hierarkisk organisationskultur. Som en av de största bidragsgivarna har Sverige betydande möjligheter att påverka FN-systemet på dessa punkter. Sverige har ett arv att upprätthålla, som inte minst manifesteras i att FN och internationell rätt utgör en av hörnstenarna i svensk utrikespolitik. Sverige måste vara bättre representerat i FN-systemet. Idag finns det ytterst få svenskar på topposter inom FN-systemet.

Gång på gång uppstår humanitära katastrofer och etniska konflikter i världen. Trots detta verkar världen stå lika oförberedd varje gång. FN är den naturliga huvudaktören i dessa situationer, men alltför ofta hämmas organisationen av politiska motsättningar och trög byråkrati. FN:s säkerhetsråd, som har det övergripande ansvaret för internationell fred och säkerhet, paralyseras många gånger av vetot eller agerar för långsamt. Att FN:s säkerhetsråd ofta är blockerat avspeglar skillnader som finns mellan medlemsstaterna, men när säkerhetsrådet är enat ger det en stark legitimitet.

Erfarenheterna visar att om inte internationell rätt kan följas upp med hot om våld kan hanteringen av otillförlitliga stater eller andra hot mot internationell fred och säkerhet inte klaras av. Våldsanvändning måste alltid vara sista utvägen, men den måste samtidigt vara möjlig att tillgripa i nödsituationer. Våldsanvändningen bör föregås av beslut i FN:s säkerhetsråd.

Det internationella samfundet måste kunna ingripa i situationer där FN:s säkerhetsråd inte tar sitt ansvar. FN:s generalsekreterare Kofi Annan har konstaterat att *"precis som vi har lärt oss att världen inte kan ställa sig vid sidan av när grova och systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna sker, har vi också lärt oss att interventioner måste baseras på universella och legitima principer om de ska kunna åtnjuta stöd från världens folk. Den internationella norm som nu håller på att utvecklas, vilken tillåter intervention för att skydda civila från massiva övergrepp kommer utan tvekan att ställa stora krav på det internationella samfundet."*

Det behövs också mer effektiva instrument för att ingripa mot förtryckarregimer på olika håll i världen. Det räcker inte att i uttalanden fördöma regimerna i Zimbabwe, Burma, Kuba och i Sudan. Det krävs en mer handfast strategi, där spridandet av demokrati och rättsstat är målsättningen. Det kräver ett enat internationellt uppträdande mot landet, men också ett mer kraftfullt regionalt agerande för att sätta press på förtryckarregimer.

FN måste kunna agera mer självständigt vid svältkatastrofer. Det är hög tid att FN har tillgång till permanenta katastroffonder som är tillräckligt stora för att möjliggöra att FN kan agera tillräckligt snabbt vid humanitära katastrofer. Det är inte rimligt att FN:s katastrofsamordnare ska behöva resa runt i världen för att samla in pengar i samband med större humanitära katastrofer. Kostnaden i människoliv är oförsvarligt hög när världssamfundet agerar för sent. Samtidigt måste det internationella samfundet också på allvar ta itu med orsakerna till de ständiga svältkatastroferna på den afrikanska kontinenten.

Prioriteringar

- **Alliansen förespråkar en tydligare svensk röst i FN-samarbetet, inte minst kring nedrustning och ickespridning.**
- **Alliansen vill att Sverige verkar för att stärka den Internationella domstolen i Haag och verka för att alla stater ska erkänna dess auktoritet. Detta gäller även den Internationella brottmålsdomstolen.**
- **Alliansen vill att Sverige mer aktivt påtar på sig rollen som medlare i konflikter där Sverige har särskild kompetens eller förutsättningar att bidra.**
- **Alliansen betonar vikten av att FN:s medlemsstater kan leva upp till sin skyldighet att skydda civilbefolkningen från massiva övergrepp**
- **Alliansen vill verka för att Sverige är bättre representerat i FN-systemet.**
- **Alliansen vill verka för att det nya MR-rådet får ett tydligt mandat**
- **Alliansen vill verka för att FN får tillgång till permanenta katastroffonder om minst en miljard dollar.**

Internationell terrorism

Dagens många gånger fragmenterade och löst sammansatta terroristnätverk har visat sig vara ett svårhanterligt hot. Fler personer agerar alltmer självständigt och terroristattacker blir mindre förutsägbara. Det ökande antalet självmordsbombare ställer dessutom det civila rättssamhället inför ett svårt dilemma. Det handlar t.ex. om vilka medel som kan tillämpas på personer som inte bara vill döda andra, utan också är beredda att offra sina egna liv.

Terroristerna har ett brett rekryteringsunderlag och har ett stort antal välutbildade medlemmar, ofta med utbildning i västvärlden. Härmed ökar nätverkens potential att använda avancerade vapensystem och kommunikationsutrustning. Internationell terrorism visar också nära kopplingar till organiserad brottslighet, vilket skapar ett problemkomplex som statsmakterna är dåligt rustade att hantera. Den nya internationella terrorismen har hittills inte riktats mot svenskt territorium, men svenska medborgare har drabbats av terroristaktioner på andra håll i världen.

Sverige får aldrig fungera som en fristad för terrorister. Det förutsätter att svenska myndigheter har bättre förmåga att övervaka och avslöja personer som bedömts vara på väg eller är i färd med att begå brott. Detta kräver i sin tur ett väl fungerande svenskt polis- och underrättelseväsende samt ett mer effektivt underrättelsesamarbete med andra länder. Det är också viktigt att Försvarsmakten får en utpekad roll i skyddet mot storskalig terrorism. Militär personal och militära resurser måste kunna användas under polisbefäl både i terroristbekämpning och vid andra allvarliga kriser. Här ligger Sverige långt efter övriga Europa.

Sverige måste verka för att samtliga stater efterlever FN-beslut och därmed åtar sig att förhindra och bekämpa terrorism. De stater som inte lever upp till sina internationella åtaganden måste sättas under press.

Inom EU pågår ett polis- och underrättelsesamarbete för att bättre kunna bemöta hotet från den internationella terrorismen. Detta samarbete behöver ytterligare stärkas och byråkratiska hinder undanröjas för att säkerställa bästa möjliga informationsutbyte. Kampen mot terrorismen måste alltid ske i enlighet med rättsstatens principer och med skydd för den personliga integriteten.

I partnerskap med den muslimska världen måste Sverige och EU förebygga och förhindra att kriser och konflikter skapar grogrund för internationell terrorism i framtiden. Extremism i alla dess former är ett av de största hoten i vår tidsålder och måste motverkas med full kraft. Sverige bör aktivt och målmedvetet verka för en demokratisering av Mellanöstern och arabvärlden. Här kan utvecklingsbiståndet utgöra ett viktigt redskap.

Den svenska regeringen bör mer tydligt informera medborgarna om hotet från den internationella terrorismen och vilka åtgärder som under året vidtagits i bl.a. FN, EU samt på det nationella planet. Alliansen anser att regeringen årligen bör publicera en rapport som redogör för hotet från den internationella terrorismen och vidtagna åtgärder.

Prioriteringar

- **Alliansen vill verka för att bekämpa konkreta terroristnätverk och terroristgrupper och förhindra finansiering av deras aktiviteter samt säkerställa att de inte kommer över massförstörelsevapen.**
- **Alliansen vill främja långsiktiga insatser för att motverka terrorismens grundläggande orsaker bl.a. genom att främja demokratiska reformer och värnandet av rättsstaten.**
- **Alliansen anser det centralt att Sverige har god beredskap att bemöta hot från terrorism, där fokus ska vara att skydda medborgare, men också viktig infrastruktur från terroristattentat.**

- **Alliansen anser att militär personal och militära resurser ska kunna användas under polisens befäl både i terroristbekämpning och vid andra allvarliga kriser.**
- **Alliansen anser att regeringen årligen ska publicera en rapport som redogör för hotet från den internationella terrorismen och för de åtgärder som vidtagits.**

Massförstörelsevapen

Det växande hotet i form av att både länder och möjligen också terrorister söker innehav av massförstörelsevapen, däribland kärnvapen, är djupt oroande. Det är mycket allvarligt att icke-spridningsfördraget inte klarar av att hindra spridning. Fler länder med kärnvapen leder till ökad risk för att de används, och för att spridningen fortsätter. En av våra största och viktigaste uppgifter kommer att vara att säkerställa att icke-spridningsavtalet verkligen kan förhindra spridningen av kärnvapen. Detta måste ske genom att säkerställa att de multilaterala fördragen efterlevs samt genom ökad exportkontroll och andra åtgärder för att förhindra spridning.

Det är viktigt att få till stånd en positiv trend när det gäller nedrustning. För Sverige är det viktigt att aktivt delta i internationellt samarbete som syftar till att förebygga och förhindra spridningen av massförstörelsevapen. Icke-spridning ska gå hand i hand med nedrustning.

Sverige och EU måste också göra mer för att stödja de internationella ansträngningar som pågår för att förstöra kemvapenlager och andra vapenlager i det forna Sovjetunionen.

Kärnvapenländerna Indien och Pakistan har inte under ickespridningsavtalet. Därtill har mindre tillförlitliga stater som Iran och Nordkorea tydliga kärnvapenambitioner. En högst olycklig utveckling vore om FN:s förklaring i denna fråga leder till att viktiga framtidsbeslut flyttas över till mindre grupperingar av länder. Det skulle utmana och i värsta fall riskera att underminera det multilaterala systemet.

Det största hotet inom nästa tioårsperiod kan komma i form av massförstörelsevapen i händerna på internationella terroristnätverk. Idag utgör spridningen av massförstörelsevapen i första hand ett hot mot regional stabilitet, men är också ett hot mot bl a styrkor som deltar i internationella operationer.

Prioriteringar

- **Alliansen vill inom både FN och EU verka för att stärka det internationella samarbetet som ska förhindra spridning av massförstörelsevapen.**

- **Alliansen vill att Sverige deltar fullt ut i Proliferation Security Initiative (PSI) i syfte att stärka samarbetet kring icke-spridning.**
- **Alliansen vill att Sverige deltar i den Nato-ledda övningen Operation Active Endeavour i Medelhavet som syftar till att förhindra smuglingen av massförstörelsevapen.**

Frihandel

Världen behöver mer frihandel, inte mindre. Frihandel ger förutsättningar för ökat välstånd, kontakter, arbeten, kunskap, investeringar, valfrihet, ny teknologi, politiskt samarbete och minskad korruption. Genom att länder handlar med varandra skapas ett beroende som gör att risken för väpnade konflikter minskar.

En fri och öppen internationell handel, som bygger på överenskomna internationella regler, skapar tillväxt och välstånd. Handel är inget nollsummespel, ökad handel betyder ökat välstånd för alla. De senaste årtiondenas globalisering har inneburit att aldrig förr har så många människor på jorden fått det så mycket bättre på så kort tid.

Den internationella frihandeln är en förutsättning för att fattigdomen i världen ska kunna bekämpas. Världens fattiga har allt att vinna på billigare och effektivare import och bättre marknader för sin export. Många av de fattigaste länderna saknar idag förutsättningar att framgångsrikt delta i en friare världshandel. De har ännu lite att erbjuda på marknaden bortsett från råvaror. De behöver särskilt stöd för att stärka sin kapacitet på handelsområdet.

Jordbruket är ett område där många länder skulle kunna vara konkurrenskraftiga. Men genom importhinder vid gränserna, i kombination med exportsubventioner och produktionsstöd, blir länderna i praktiken utestängda från den europeiska marknaden och övriga i-länders marknader. Fortsatta handelsliberaliseringar på jordbruksområdet och en genomgripande reform av EU:s jordbrukspolitik är viktiga delar i en friare världshandel och ett växande välstånd. Också andra rika länder måste ta avgörande steg för öppnare gränser.

Frihandeln med världens fattigaste länder inom ramen för ”*everything but arms*” måste omfatta fler länder. Sverige bör också stödja utvecklandet av regionala frihandelsinitiativ, inom ramen för en successivt allt mer öppen internationell handel, mellan alla länder.

EU:s fiskeavtal med tredje land måste bli föremål för en total översyn med målsättningen att utvecklingsländerna, inom ramen för ett hållbart internationellt fiske, ska kunna bygga upp egna fiskeflottor och sälja sin fisk fritt till EU.

EU-länderna bildar tillsammans världens största handelsblock. Detta gör att EU:s inflytande i handelsfrågor är omfattande. EU och övriga i-länder måste undanröja

sina handelshinder mot omvärlden och göra det möjligt för fattigare länder att driva ekonomiska reformer för välståndsskapande marknadsekonomi, för frihet och välstånd. Här krävs krafttag inom WTO. Sverige bör genom EU driva frågan om en avveckling av tullar och handelshinder.

En liberalisering av tjänstemarknaderna och de finansiella marknaderna ska prioriteras, för ökat välstånd i Europa och i vår omvärld. EU skall vara en fri och öppen marknad, med fri rörlighet för varor, tjänster, människor och kapital. En öppen europeisk marknad skall också vara öppen mot sin omvärld.

Prioriteringar

- **Alliansen vill verka för internationell frihandel, en öppen europeisk marknad och ett Europa som är öppet mot sin omvärld.**
- **Alliansen vill verka för att WTO uppnår konkreta resultat.**
- **Alliansen vill verka för att fri handel med jordbruksprodukter bör prioriteras liksom en liberalisering av tjänstemarknaderna och de finansiella marknaderna.**
- **Alliansen vill verka för särskilt stöd för att stärka kapaciteten inom handelsområdet hos låginkomstländerna.**

Utvecklingsbistånd

Biståndet är ett av de viktigaste instrumenten för att bekämpa fattigdomen och därmed bidra till en säkrare och mer demokratisk värld för alla. Om Sverige ska göra anspråk på att vara en ledande nation inom utvecklingsbiståndet måste vi våga tänka nytt.

Den svenska biståndspolitiken måste effektiviseras och samordningen av biståndet från EU-länderna förbättras. Kraven på insatser för demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt måste bli tydliga. Sverige måste också tydligare fokusera på fattigdomsbekämpning i Afrika.

Fattigdomsproblemet är en av vår tids stora utmaningar. Trots att världsekonomin vuxit mer än åtta gånger sedan andra världskrigets slut lever mer än tre miljarder människor på mindre än två dollar om dagen. Förutsättningarna finns att klara FN:s mål om att halvera fattigdomen till år 2015. Men då krävs att fattigdomsbekämpningen organiseras på ett långt bredare sätt än hittills. Framför allt måste frågor som demokrati, handel, miljö, fred och säkerhet ges ökad uppmärksamhet. Samtidigt som nivån på det totala utvecklingsbiståndet i världen höjs måste det ske en kraftig förbättring av kvaliteten och arbetsformerna inom biståndet.

Att flera fattiga länder betalar mer till skulder än hälsa och utbildning är kontraproduktivt och hämmar utveckling och välbefinnande. Alliansen välkomnar därför G8-ländernas förslag från toppmötet i Gleneagles, Skottland i juli 2005 och Internationella Valutafondens och Världsbankens beslut om skuldavskrivning till fattiga och högt skuldsatta länder. Det är ett steg i rätt riktning och kommer i praxis att öka förutsättningarna för en effektiv fattigdomsbekämpning samt att FN:s millenniemål kan uppfyllas. Skuldavskrivningar får dock aldrig vara villkorlösa, utan måste kopplas till krav på politiska och ekonomiska reformer.

Problemen inom utvecklingssamarbetet är många bl.a. vad gäller målstyrning och resultatrapportering. Den bristfälliga samordningen mellan givarna är ett annat problem. I ett land som Moçambique pågår för närvarande nära 600 parallella biståndsprojekt – utan egentlig samordning – bara inom den sociala sektorn, flertalet med stöd från EU eller EU:s medlemsländer. Denna splittring resulterar i en närmast kaotisk situation för mottagarlandet. Alliansen vill använda Sveriges EU-medlemskap till att stärka samordningen mellan givarländerna.

Alliansen noterar med tillfredsställelse att EU:s medlemsländer kommit överens om att stegvis höja biståndet till att motsvara 0,7 procent av BNI senast år 2015. Detta kommer nära nog att fördubbla biståndet från EU-länderna. Samtidigt som detta sker måste kvaliteten förbättras. För att detta ska vara möjligt behövs tydligare målstyrning och bättre resultatmätt. Men därtill behövs en långt bättre samordning av givarnas insatser. Den gemensamma politik på biståndsområdet som nyligen överenskommit mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna i Rådet samt Europaparlamentet är ett steg i rätt riktning. En huvudmålsättning i den nya *Development Policy Statement* är just att sträva efter bättre harmonisering av givarnas insatser.

Demokratifrågorna är en nyckelfråga. Erfarenheten visar att det finns en tydlig koppling mellan demokrati, rättsstat och välbefinnande. Demokratier krigar inte med varandra och hungersnöd förekommer sällan i demokratiska stater. Samtidigt kan inte demokratier fungera, utan en fungerande rättsstat. Rättsstaten är en förutsättning för hållbar demokrati och ekonomisk utveckling. I många länder har biståndet i alltför liten grad fokuserat på reform av statsförvaltningen.

Alliansen anser att den svenska regeringen i EU och FN bör verka för ett fastare och förpliktande samarbete gällande de mänskliga rättigheterna och demokrati. I Afrika bör detta ske tillsammans med Afrikanska Unionen. Europarådet med sin parlamentariska dimension och med sina normer och domstol, skulle kunna tjäna som en förebild.

Sverige måste mer aktivt stödja insatser för fred och stabilitet i världen. I Afrika har miljontals människor dödats i olika typer av konflikter sedan början av 1990-talet. Om Sverige ska kunna spela en mer konstruktiv roll för att främja fred och säkerhet krävs att vi bidrar konkret med konflikthantering och medling.

Säkerhet är grundläggande för en demokratisk utveckling och välståndsutveckling. Situationen i den Demokratiska Republiken Kongo och i Darfur i Sudan visar att avsaknaden av säkerhet allvarligt försvårar humanitära insatser och omöjliggör utveckling. Bland OECD-länderna finns idag en insikt om behovet av en bredare ansats för långsiktig och hållbar utveckling tillsammans med fattigdomsbekämpning, där även säkerhetsrelaterade och vissa militära insatser är föremål för diskussion. Omprövningen är välkommen eftersom det är nödvändigt med en tydligare koppling mellan demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt för att med kraft bekämpa fattigdomen i världen. Säkerhetsfrågorna bör tydligare vägas in i svensk utvecklingspolitik, inte minst som en följd av den fredsbyggande kommission som FN nu inrättar.

Kampen mot epidemier som hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar måste fortsätta med full kraft. Idag finns det över 40 miljoner människor som bär på hiv/aids-viruset. Av dessa finns majoriteten i Afrika och Asien. Även på andra sidan Östersjön sprider sig hiv och aids som en löpeld. Arbetet med att utveckla ett aidsvaccin är starkt underfinansierat.

Inom biståndet bör ökad fokus läggas på särskilda satsningar på kvinnor. I de flesta fattiga länder tar kvinnor ett oerhört stort ansvar i vardagen. Tillgång och rätt till utbildning för flickor och kvinnor är centralt. Det är också viktigt att satsa på mikrokrediter.

Sverige bör aktivt stödja projekt som syftar till att klarlägga äganderätten i utvecklingsländer, inte minst inom jordbruket. I allt för många länder förvägras idag bönderna möjligheterna att äga den jord de brukar vilket gör det omöjligt för dem att ta upp lån för nödvändiga investeringar. Resultatet är att jordbrukets utveckling och produktivitet starkt hämmas.

En viktig förutsättning för välståndsutveckling, såväl i utvecklingsländer som i i-länder är att den sker långsiktigt och hållbart. Alliansen vill lyfta fram miljöfrågorna och energifrågorna i utvecklings- och biståndspolitik. Miljöproblemen i utvecklingsländerna har inte bara med föroreningar och avfall från industrier att göra. För de fattiga på landsbygden är tillgången till naturresurser av olika slag av avgörande betydelse. Skogsförstörelse och jorderosion – samt knapphet på vatten – utgör växande problem för hundratals miljoner fattiga i Afrika, Asien och Latinamerika. Dessa människor lever normalt utanför penningekonomin och är helt beroende av vad självhushållet avkastar. Att därför investera i naturkapitalet – genom skogsplanteringar, jordförbättringsprogram samt program för bättre vattenhushållning – är bland det bästa som kan göras för att stödja de fattiga på landsbygden.

Rent dricksvatten, sunda och säkra livsmedel är en förutsättning för vår hälsa. Idag pågår en kamp om olja och vatten i världen som riskerar att leda till konflikt och

därmed utgöra ett säkerhetspolitiskt hot. Miljö- och energifrågorna är av avgörande betydelse för en långsiktig hållbar utveckling i världen.

Prioriteringar

- **Alliansen vill att kvaliteten inom biståndet måste sättas i centrum.**
- **Alliansen vill verka för ett effektivare utvecklingssamarbete.**
- **Alliansen vill använda EU-medlemskapet för att verka för en bättre samordning av biståndet från EU-länderna.**
- **Alliansen vill att det svenska demokratibiståndet byggs ut och att särskilda resurser avsätts för demokratistöd till länder som inlett en transitionsprocess.**
- **Alliansen vill verka för att Europarådet med sina normer och domstol ska tjäna som förebild för ett MR-råd i Afrika.**
- **Alliansen anser det viktigt att öka stödet i kampen mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar.**
- **Alliansen vill stärka miljöbiståndet.**
- **Alliansen kommer att eftersträva en bättre uppföljning och kontroll av svenskt utvecklingsbistånd.**

Globala miljö- och energifrågor

Miljöfrågor är gränsöverskridande och kräver därför gemensamma strategier och lösningar. Genom bindande överstatliga beslut har EU varit pådrivande för skärpta miljökrav. EU har också globalt varit pådrivande för Kyotoprotokollet, för handeln med utsläppsrätter samt en rad andra miljökonventioner. Genom en ytterligare höjd ambitionsnivå kan EU utvecklas till världens bästa miljöorganisation.

Hoten mot den globala miljön gör det nödvändigt att skärpa miljökraven inom biståndet. Utvecklingsländerna behöver inte upprepa våra misstag. Alliansen vill arbeta för att en internationell fond inrättas till stöd för investeringar inom effektiv och miljöanpassad teknik, framför allt för energi, transporter, kemi, jordbruk och avfall.

Klimatförändringen är ett allvarligt hot och kräver en snabb minskning av utsläppen av växthusgaser. Klimatfrågan är inte bara en miljöfråga utan även ett säkerhetsproblem som kräver effektiva ekonomiska styrmedel. Transportsektorn utgör ett särskilt svårt problem och här kommer det att krävas ökade insatser för att introducera alternativa drivmedel och energisnålare fordon.

Klimatkonferensen i Montreal var ett framsteg så till vida att beslut nåddes om att klimatsamtalen ska fortsätta och att även USA ska delta. Givet klimatproblemets allvar och behovet av snabba åtgärder var samtidigt Montrealkonferensen en besvikelse. Kyotoprotokollet är bara en början. De totala utsläppen av växthusgaser i

världen ökar fortfarande med 2 procent om året och måste börja minska om det ska vara möjligt att undvika oacceptabla klimatförändringar. För att det ska vara möjligt krävs dels energieffektivisering och minskningar i industriländernas utsläpp, dels ett proaktivt samarbete med länder som Kina och Indien för att bidra till energitekniklösningar.

Sverige bör vara pådrivande för att på EU-nivå och internationellt upprätta gemensamma regler för handel med utsläppsrätter av kväveoxider, som även de har negativ påverkan på klimatet.

Alliansen vill att EU ska fortsätta att arbeta för ett globalt miljöskydd och för en framsynt europeisk miljölagstiftning. Särskilt viktiga frågor, förutom klimatfrågan, är arbetet med att stoppa skogsskövlingen, skyddet för den biologiska mångfalden och resoluta åtgärder för att stoppa utfiskningen. Östersjön är ett särskilt känsligt område som bör bli ett pilotområde för en ny gemensam förvaltningsstrategi för att skydda den marina miljön. Östersjön är ett särskilt känsligt havsområde, vilket ökar kraven på att regeringen ska påverka. Alla länder längs Östersjöns kust bör ha krav på fartyg med dubbla skrov och öppet redovisa miljökonsekvensbedömningar för all planerad verksamhet som kan ha negativ inverkan på miljön i sjön.

Kärnkraftsäkerheten i Ryssland, i östra och centrala Europa bör även fortsättningsvis vara ett viktigt mål för EU:s miljöarbete. Målet måste vara att främja en säker energiproduktion samt bättre hushållning med elenergi och eldistribution, något som skulle minska den totala energianvändningen.

Det är positivt att ett preliminärt beslut om en ny kemikalielagstiftning inom EU - REACH – har antagits av både Europeiska rådet och Europaparlamentet. Lagstiftningen syftar till att registrera och kartlägga kemikalieanvändningen i Europa och successivt ersätta sådana substanser som är farliga för hälsa och miljö. Alliansen vill se att ett slutgiltigt beslut i frågan kan antas inom kort.

Ökad märkning av livsmedel är också en fråga som engagerar många människor i Europa. Det är nödvändigt med ett gemensamt system för märkning och kontroll av livsmedel som gör att människor kan känna sig trygga.

Prioriteringar

- **Alliansen vill verka för konkreta åtgärder som ska minska koldioxidutsläppen.**
- **Alliansen vill verka för att Östersjön blir ett pilotområde för en ny gemensam förvaltningsstrategi för att skydda den marina miljön.**
- **Alliansen vill ytterligare stärka de gränsöverskridande miljöfrågornas roll inom den Nordliga dimensionen.**

Säkerhetspolitikens grunder

Svensk säkerhetspolitik har sedan Berlinmurens fall utvecklats i en positiv riktning. EU- och Natoutvidgningen har båda bidragit till en säkrare östersjöregion och därmed ett tryggare närområde. Den säkerhetspolitiska doktrinen från år 2002 klargör att vårt lands framtida säkerhet bygger på gemenskap och samarbete med andra länder. EU:s säkerhetsstrategi fastställer grundläggande principer för europeisk säkerhetspolitik.

Det är närmast självklart att Sverige ställer upp om ett EU-land eller ett nordiskt grannland skulle utsättas för hot eller storskalig katastrof. I linje med detta har EU:s medlemsstater enats om en solidaritetsklausul i EU som fastställer att medlemsstater gemensamt och bättre ska kunna hantera konsekvenserna av storskaliga terroristangrepp eller kunna bistå varandra vid större naturkatastrofer. De kraftiga nedskärningarna inom svenskt försvar skadar emellertid vår långsiktiga trovärdighet inom säkerhetspolitiken.

Sverige har idag ett mycket nära och öppet samarbete med Nato. Under det senaste decenniet har Nato genomgått en radikal förändring. Idag är en av organisationens huvuduppgifter att bidra till fred och säkerhet både i Europa och utanför. Militära styrkor under Nato-befäl finns på platser som Afghanistan och Kosovo. Sverige deltar i båda dessa Nato-operationer. Nato arbetar också allt mer tydligt för utveckla sitt säkerhetspolitiska samarbete med länder i Mellanöstern. Alliansen välkomnar att samarbetet mellan EU och Nato fördjupas.

Prioriteringar

- **Alliansen vill verka för att samarbetet mellan EU och Nato ytterligare fördjupas.**
- **Alliansen vill verka för att EU:s medlemsstater bättre kan hantera konsekvenserna av storskaliga terroristangrepp eller kunna bistå varandra vid större naturkatastrofer.**
- **Alliansen anser att Sveriges försvarsbudget måste vara tillräckligt stor för att försvaret ska kunna lösa både nationella och internationella uppgifter.**

Slutord

I denna rapport har Allians för Sverige presenterat sina prioriteringar för en borgerlig utrikes- och säkerhetspolitik.

Sverige måste bli bättre på att ta till vara de möjligheter som globaliseringen erbjuder. Sverige måste också bli bättre på att hantera de nya typer av hot som vi står inför.

Det är viktigt att inte ta europasamarbetet för givet. Efter förra vårens kris behöver Europasamarbetet ges ny energi. Hur framgångsrikt europasamarbetet kommer att bli under de närmaste decennierna kommer att vara avhängigt den ekonomiska tillväxten i unionen, men också den framtida säkerheten i Europa och dess omgivning. Här är den fortsatta utvidgningen central. Med en mer aktiv och engagerad utrikes- och säkerhetspolitik kommer vi att kunna vara med och forma Europas framtid och bidra till ökad demokrati och stabilitet i världen.

Internationell rätt och respekt för de mänskliga rättigheterna ska utgöra hörnstenar i svensk utrikespolitik. Sveriges internationella engagemang ska tydligt vägledas av att demokrati och rättsstat sätts i centrum. Det ska också bli tydligare att säkerhet och utveckling går hand i hand och att Sverige har en skyldighet att skydda människor från massiva övergrepp. Respekten för de mänskliga rättigheterna måste vara universella.